

ตอนที่ ๕ ผมน้ำ

ท่านภิกษุสามเณรทั้งหลายและบรรดาญาติโยมพุทธบริษัทผู้รับฟัง วันนี้ก็มาฟังเรื่องในสมัยที่ผมเป็น **คนน้ำ** และวันที่พูดเก็บเสียงไว้เป็นวันที่ **๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๗** เพื่อว่าผมตายไปแล้วจะได้ทราบว่าผมพูดไว้ตั้งแต่เมื่อไร

ความจริงเรื่องผมเป็นคนน้ำที่ผมเป็นมาหลายปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๘ ความบ้าของผมมาระดับลงเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๔ ถ้าหากว่าท่านทั้งหลายอยากจะถามว่าทำไมจึงบ้า แต่ความจริงผมรู้สึกตัวว่าผมยังไม่ได้บ้า แต่ว่าถ้าจะบ้าก็ใช่เหมือนกัน ที่ว่าใช่ก็เพราะว่าอารมณ์ไม่เหมือนคนอื่น

ตามธรรมดาถ้าเราเข้าวางเหล้าไปนั่งกับคนที่เขากินเหล้าด้วย ถ้าเราไม่กินเหล้าเขาหาว่า "เราบ้า"

เขาเล่นการพนัน ถ้าเราไม่เล่นการพนันกับเขา เขาก็หาว่า "เราบ้า"

ทีนี้ถ้าเข้าวางพระ ถ้าพระท่านเอาแต่ตำราอย่างเดียว และก็ไม่นับปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราปฏิบัติตามพระพุทธรูปซึ่งไม่มีความรู้เหมือนเขา เขาก็หาว่า "เราบ้า"

แต่สำหรับความบ้าของผมไม่ใช่แต่ว่าพระจะให้บ้า มันเป็นทั้งพระ ทั้งประชาชนหลายคนด้วยกันที่เขาให้บ้า

ความก็มีอยู่ว่า เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๘ ปีนั้นหล่อรูปหลวงพ่อบานที่วัดท่าซุง อ.เมือง จ.อุทัยธานี ท่านหญิงภาวดี คือ หม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี ท่านได้ทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถให้ทรงมาเททอง และตามธรรมดาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถ้าเสด็จไปไหนสิ่งมหัศจรรย์ที่เราไม่คิดจะปรากฏขึ้นเสมอ นั่นคือฝนตก อากาศปกติธรรมดา ๆ ก็ไม่น่าจะมีฝนตก ก็มีฝนตกลงมาแต่เวลาที่ฝนตก ฝนไม่ทำความเสียหายให้แก่งานเลย ทุกคนกลับมีความชุ่มชื้น เพราะเวลานั้นเป็นฤดูร้อนมาก คือ เดือนเมษายน แต่ว่าพอเวลาใกล้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จมาถึงจริง ๆ ฝนก็หายหมด ปรากฏว่าคนทุกคนได้รับความชื่นใจเป็นพิเศษ

อาการอย่างนี้บรรดาเพื่อนภิกษุสามเณรและญาติโยมพุทธบริษัทที่รับฟังโปรดทราบ จะคิดว่าฝนตกเป็นเรื่องธรรมดาของดินฟ้าอากาศ อันนี้ไม่จริงแน่ ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าพิสูจน์แล้วเวลาพวกเรา ๆ มากันเอง พระมากันตั้งเยอะแยะ ทำไมฝนไม่ตก และก็ฤดูนั้นก็ไม่ใช่ว่าฤดูฝน ก่อนหน้าที่ฝนจะตกก็ไม่มีทีท่าเลยว่าจะตก

(สำหรับวันนี้ได้ยินเสียงกระแหม่มแอมไธ ขากเสมหะบ้างก็ต้องขออภัย เพราะยังป่วยอยู่มาก ตอนเช้าเดินโซซัดโซเซ ถึงเวลาบ่ายโมงอาการยังไม่ค่อยดีขึ้นมาตอนนี้ก็รู้สึกหัวใจสั่นระริก แต่ว่าเพื่อธรรมะผมก็ทำ ทำเพื่อช่วยการปฏิบัติของบรรดาเพื่อนภิกษุสามเณร ฉะนั้นถ้าหากว่าเสียงจะแหบแห้งไปบ้าง การขากเสมหะจะปรากฏขึ้นก็ต้องขออภัย)

เป็นอันว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ และมีพระบรมราชินีนาถเสด็จด้วย การเททองปรากฏขึ้น ต่อมาก็มีโอกาสได้เฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระอุโบสถ พระองค์ก็ตรัสถามหลาย ๆ อย่าง

แต่ว่าพวกคุณทั้งหลายโปรดทราบไว้ด้วยนะ การจะคุยกับคนก็ต้องดูว่าคนประเภทนั้นเป็นอะไร นี่ผมไม่ได้หมายความว่าพระองค์เป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของประเทศไทยโดยเฉพาะ ผมหมายถึงว่าท่านผู้จะคุยกับเราเป็นผู้ทรงธรรมหรือเปล่า

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ผมทราบมาดีว่าพระองค์ทรงธรรมดีเลิศ ผมก็ไม่เคยเห็นใครปฏิบัติได้ดีอย่างพระองค์

ถ้าจะถามว่า เาผมเข้าไปเปรียบเทียบกับ อย่าเลยครับ อย่าเข้าไปเปรียบเทียบกับท่าน พระกับสมราชินีเปรียบเทียบกับไม่ได้ พระมีภารกิจน้อยกว่าสมราชินี สมราชินีมีภารกิจมากกว่าพระ เพราะต้องทำมาหากิน พระนี้ใช้ชีวิตอยู่เพราะอาศัยสมราชินีเลี้ยงโดยตรง

ข้อนี้ขอบรรดาเพื่อนภิกษุสามเณรทุกท่านจงอย่าลืม ถ้าลืมข้อนี้กลายเป็นคนอกตัญญู ไม่รู้คุณค่า คุณค่าของพวกเขาจะหมด ไม่ปรากฏว่าเป็นคนมีความดี เพราะว่าพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า

"นิมิตตัง สาธุปณัง กตัญญูกตเวทิตา" ซึ่งแปลเป็นใจความว่า

"ความเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณที่ท่านทำแล้ว (คือท่านช่วยเราแล้วท่านสงเคราะห์เราแล้ว) และเราก็ตอบสนองท่านด้วยความดี พระพุทธเจ้าทรงยกย่องว่าเป็นคนดี"

ถ้าเราขาดความกตัญญูรู้คุณท่านผู้มีคุณ ในเมื่อพระพุทธเจ้าไม่ทรงยกย่องว่าเป็นคนดี เราก็คือคนเลว ฉะนั้นขอท่านทั้งหลาย จงอย่าลืมความดีของท่านที่สงเคราะห์

แต่สำหรับฆราวาสก็ต้องดูเหมือนกัน ท่านส่งเสริมเรา ท่านสงเคราะห์เรา หรือท่านทำลายเรา สำหรับท่านที่ทำลายเราเราก็คงเฉย ๆ อย่าไปโกรธท่าน อย่าไปว่าท่าน ให้ถือว่าอาการอย่างนั้นมันเป็นกฎของกรรม ในเมื่อกรรมชั่วเข้าไปสนองใจของท่าน เข้าไปครอบใจ ท่านผู้นั้นก็จะทำความดีอะไรไม่ได้เลย ใครเขาทำดีเห็นเป็นชั่ว ใครเขาทำชั่วเห็นเป็นดี ตัวเองก็ชอบประพฤติชั่ว ชอบเบียดเบียนคนอื่นอยู่เป็นปกติ นี่เป็นลักษณะของอกุศลกรรมครอบงำจิต

แต่ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ อย่าลืมนะว่า พระองค์ทรงธรรมดีมาก จะเห็นว่าการปฏิบัติของพระองค์ การเสด็จไปเยี่ยมเยียนบรรดาประชาชนทั้งหลาย ความจริงพระองค์ไม่ได้เสด็จไปเยี่ยมเฉย ๆ ไม่ใช่ไปถามอย่างโน้นไปถามอย่างนี้แล้วก็กลับ ไม่ใช่อย่างนั้น อย่างนั้นก็ยังถือว่าดี แต่ว่าดีไม่มาก แต่ว่าที่พระองค์ทรงเห็นดีเห็นน้อย ใครเขาขาดแคลนน้ำหาทางให้น้ำขึ้น ใครเขามีความอดอยากหาทางให้มีฐานะดีขึ้น ทรงห่วงใยประชาชนเป็นอย่างลึกซึ้ง อันนี้จะต้องคิดว่าความดีอย่างน้อยที่สุด

คำว่า "ความดีอย่างน้อย" นะ พระองค์ต้องทรงคุณธรรม ๔ ประการครบถ้วนเป็นอันดับแรก นั่นคือ "สังคหวัตถุ ๔" ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า **สังคหวัตถุ ๔ ประการนี้ เป็นปัจจัยให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข** ในท้องที่ที่เราอยู่ ถ้าสามารถปฏิบัติได้ทั้งโลก โลกก็จะมีความสุข

สังคหวัตถุ ๔ ก็คือ

๑. ทาน การให้ การยินยอม การให้แก่ง้าง ให้ข้าวบ้าง ให้ของใช้บ้าง ตามกำลังที่เราจะพึงสงเคราะห์ เขาอดเราให้ เขาไม่มีเราให้ ถ้าเราไม่มี เราอด เขาก็ให้เหมือนกัน ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า

"ปฐา ละภะเต ปุชัง" ผู้บูชาเขาย่อมได้การบูชาตอบ

"วันทโก ปฏิวันทนัง" เราไหว้เขา เราก็ได้ไหว้ตอบ

คำว่า "บูชา" หมายถึง "การยอมรับนับถือ" ไม่ใช่หมายถึงการจูดรูป
เทียมนบูชากัน ไม่ใช่อย่างนั้น ยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ไม่เหยียดหยามไม่ทำลายซึ่ง
กันและกัน ยอมรับสิทธิซึ่งกันและกัน

๑. ไม่คิดประทุษร้ายร่างกายเขา
๒. ไม่อยากได้ทรัพย์สินสมบัติของบุคคลอื่นมาโดยไม่ชอบธรรม
๓. ไม่ยึดแย่งคนรัก
๔. ไม่พูดปด ไม่พูดคำหยาบ
๕. ไม่พูดส่อเสียด ยุยงส่งเสริมให้เขาแตกร้างกัน
๖. ไม่พูดวาจาที่ไร้ประโยชน์
๗. ไม่ดื่มสุราเมรัย
๘. ไม่อยากได้ทรัพย์สินสมบัติของบุคคลอื่นใดมาโดยไม่ชอบธรรม
๙. ไม่คิดประทุษร้ายใคร
๑๐. ทำความเห็นให้ถูก

คือรวมความว่าถ้าอาการทั้งหมดนี้ทรงตัว โลกก็มีความสุข ที่นี้ปัจจัย
ส่วนหนึ่งที่เราก่อมูลซึ่งกันและกัน ก็เป็นเหตุให้มีความดี ความชอบ ต่างคนต่างรักกัน
ต่างคนต่างถนอมน้ำใจกัน และต่างคนต่างเป็นมิตรกัน ต่างคนต่างดีเข้าหากัน มันก็มี
ความดี เขาขาดแคลนเราให้ เราขาดแคลนเขาให้ ต่างคนต่างรักกัน

๒. ปิยวาจา วาจาที่น่ารัก ก็เป็นปัจจัยให้เกิดความสุขกายสุขใจ
เหมือนกัน ต่างคนก็ต่างรักกัน

๓. อตถจริยา การช่วยเหลือในการทำงานของบุคคลอื่น ที่เขาขาดแคลน
การงาน อันนี้ก็เป็นปัจจัยให้รักกัน

๔. สมานัตตา การไม่ถือตัวถือตน อันนี้ก็เป็นปัจจัยให้เกิดความรัก

รวมความว่าอันดับแรก ความดีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อันดับแรกนี้สังคหวัตถุ ๔ ประการ พระองค์ทรงครบถ้วน เป็นความดีเบื้องต้นที่
เราจะพึงเห็น

ต่อไปก็เป็นความดีอันดับที่สอง นี่ผมไม่ได้จัดเรียงลำดับตามธรรมเนียม
อันดับที่สองนี้ผมแปลกใจในพระองค์ ผมก็ต้องถือว่าผมสู้พระองค์ไม่ได้ เพราะว่า

พระองค์มีการกิจมาก ทำได้อย่างนั้น ผมทำยาก นั่นก็คือ **ไม่ทรงนินทาใคร ไม่ทรงตำหนิใครว่าเลย**

ผมได้มีโอกาสได้เฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหลายครั้ง ก็ต้องบอกว่าหลายครั้งไม่เคยทรงตำหนิใครเลย อันนี้ แหม...เป็นเรื่องหนักที่คนอื่นทำได้ยากจริง ๆ และการถือพระองค์ว่าพระองค์เป็นอะไร พระองค์ก็ไม่มี เข้าไปหาใครก็ตามทรงถือว่าเป็นกันเองอยู่เสมอ จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเวลาเสด็จเยี่ยมประชาชน พระองค์ก็ทรงนั่งใกล้ ๆ เขา คุยกันแบบธรรมดา ๆ กับปู่ย่าตายายทั้งหลาย และบรรดาพสกนิกรทั้งหลาย ท่านคุยตามปกติ บางครั้ง ผมเห็นท่านนั่งพับเพียบคุยกับบรรดาคุณยายทั้งหลาย นี่การไม่ถือตัวไม่ถือตนของพระองค์นี้ดีเยี่ยม

แต่ว่าครั้งหนึ่งพระองค์ตรัสกับผมเองว่า **"กิเลสหยาบที่มีความชั่วมาก ก็คือมานะ การถือตัวถือตน"** พระองค์ทรงถือว่าการถือตัวถือตนเป็นความหยาบของอารมณ์ เป็นความหยาบของจิต เป็นกิเลสที่หยาบมาก อันนี้จริงและก็ไม่ทรงถือพระองค์จริง ๆ

ผมเคยพบข้าราชการผู้ใหญ่หรือเศรษฐี ข้าราชการผู้ใหญ่จริง ท่านก็ไม่ถือตัว แต่เท่าที่ผมพบนะข้าราชการผู้ใหญ่ ข้าราชการผู้น้อยส่วนใหญ่จริง ๆ ท่านไม่ถือตัวสำหรับผม แต่ว่ามีบางจุดท่านกลายเป็นผู้ใหญ่ไป วางท่าชะมอหน้าไม่ไหวเลย เต๊ะท่า บางทีพูดน้ำลายเขาเรียกว่าไม่มีหางเสียง ภาษาชาวบ้านผมนึกไม่ค่อยออก คือพูดห้วน ๆ สะบัด ๆ ส่วนมากมักจะเป็นขุนนางผู้น้อย วางตัวเกินพอดี ผมเห็นแล้วผมก็สลดใจ

อีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญที่สุดของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นก็คือ **ทรงจิตเป็นฌานสมาบัติได้ดีเป็นเลิศ** ผมขอสรรเสริญพระองค์ ความจริงการสรรเสริญของผมนี้ก็คงไม่มีผลตอบแทนเป็นวัตถุ ทั้งนี้เพราะผมไม่ต้องการด้านวัตถุ ผมต้องการอย่างเดียวคือพูดตามความเป็นจริง อย่าลืมนะว่าผมพูดเรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นเรื่องเล็กน้อยจริง ๆ ถ้าไปเทียบกับความดีของพระองค์ละพรรณนากันไม่ไหว ส่วนสำคัญคือกำลังใจของพระองค์ในการเจริญสมาธิสามารถเข้าฌานออกฌานได้ตามเวลา สำหรับด้านวิปัสสนาญาณนั้น ท่านทำถึงไหน ผมไม่ทราบ ก็เป็นเรื่องความสะอาดของจิต แต่ผมมีความมั่นใจว่าพระองค์มีความสะอาดของจิตมากเหลือเกิน ยากที่จะพูดพรรณนาได้

และก็มีคนเขาชอบถามว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นพระอริย
เจ้า ไหม? หรือว่าเป็นพระโพธิสัตว์?

อันนี้ผมก็ไม่รู้กำลังใจของพระองค์เหมือนกัน แต่ว่าถ้าดูด้านพระ
ราชจริยาวัตรของพระองค์แล้ว จริยาวัตรของพระองค์แสดงออกชัดว่าเป็นพระ
จริยาของพระโพธิสัตว์ แต่ผมก็ไม่ยืนยันนะครับ เพราะผมไม่ใช่พระพุทธเจ้า
อันนี้เป็นการสังเกตของผมเอง

ก็รวมความว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความดีขนาดนี้ ไม่ดีแต่
จริยาที่ประพฤติภายนอกแถมดีภายใน ภายในดีมากเสียด้วย ด้านจิตใจนะดีมากครับ
อย่าประมาทท่านนะ ในบรรดาเพื่อนของผมที่ห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ถ้าเห็น
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จมาหรือไปไหนก็ตาม จงอย่าคิดว่าท่านเป็นฆราวาส
ธรรมดา ความจริงท่านก็เป็นฆราวาส ท่านไม่ได้มุ่งสบงจีวร แต่กำลังใจและอารมณ์จิต
ของพระองค์นี้สะอาดมาก บางทีพวกห่มผ้าสบงจีวรหลาย ๆ ท่านไม่สามารถจะทำ
ความดีได้แค่หนึ่งในร้อยของพระองค์ก็มีมาก ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าผมเป็นนักบวช
ผมย่อมรู้ในจริยาของนักบวช นักบวชที่ดีท่านก็มีมาก ที่เลวไม่เอาไหนเลยท่านก็มี
มาก

ก็รวมความแล้วว่าวันนั้นผมจะต้องเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็น
วาระแรก ที่เสด็จมาถึงวัดท่าซุง ก่อนนี้ก็ไม่เคยเฝ้า ถ้าผมจำไม่ผิด ผมไม่ได้จดไว้ในะ
อาจจะในวันที่ ๒๐ เมษายน ก็ได้ ก็รวมความว่าก่อนที่จะเข้าพบกับพระองค์ผมทำ
อย่างไร อันนี้กำลังใจด้านแรก ขอแนะนำแก่บรรดาเพื่อนภิกษุสามเณรที่มีกำลังใจไม่
เข้มแข็งอย่างผม ผมก็ทราบว่าจะเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตามลำพัง ทว่าตาม
ลำพังหมายความว่าไม่ใช่กลุ่มคนมาก ไม่ใช่อยู่องค์เดียว แต่ว่าเป็นส่วนน้อย ตอนนั้นก็
ต้องคิดว่าพระองค์เป็นใคร สำหรับกำลังใจของผมมีความรู้สึกเหมือนกับนิยายที่เขา
เขียนกัน เขาว่า "ประเทศเมื่อถึงคราวทุกข์ยากลำบากยากแค้น จะต้องมีการราชา
ทรงธรรม ที่เรียกว่า ธรรมมิกราช หรือ ธรรมมิกราชา มาสงเคราะห์"

ความจริง "ธรรมมิกราช" ก็คือ "ธรรมมิกราชา" ก็คือ ไม่มีอะไร ถ้าแปล
เป็นภาษาไทย เขาจริง "พระราชผู้ทรงธรรม" ถ้าเรียกธรรมมิกราชขึ้นมา ให้อ้อ..

ใหญ่โตเหลือเกิน ความจริงก็ใหญ่ คนที่ทรงไว้ซึ่งความดีเราจะถือว่าเล็กไม่ได้ เขามีฐานะเด่นโด่งตาม ถ้ามีความดีเราก็ต้องบูชาความดีของท่านผู้นั้น

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนี้ผมไม่สงสัย ที่ไม่สงสัยใครจะว่าอย่างไรก็ช่าง เพราะในยุคนั้นเขาหาว่าผมเป็นคนบ้าอยู่แล้วนี่ ผมก็ต้องบ้าคิดตามอารมณ์ของผม ผมคิดว่าวันนี้เราจะไปพบกับพระราชผู้ทรงธรรม หรือเรียกตามภาษาบาลีว่า **"ธรรมมิกราช"** และถ้อยคำของพระองค์ที่ตรัสออกมาต้องประกอบไปด้วยธรรม และสำหรับผมเองก็ไม่ได้เพื่องฟูในธรรม ไม่ใช่เป็นผู้มีความรู้รอบคอบทุกสิ่งทุกอย่างที่บรรดาท่านมีความรู้อยู่ผมจะทำอย่างไร ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามอะไรขึ้นมาแล้ว ผมตอบไม่ได้ คำว่าผมตอบไม่ได้ผมเองก็ไม่ได้อายพระองค์ เพราะว่าผมเองก็ไม่ใช่สัพพัญญู ไม่รู้ทั้งหมด ผมสามารถจะตอบได้ก็ได้อันใดก็ได้

แต่ก็คิดในใจว่าถ้าอะไรบางอย่างที่ไม่เกินความสามารถของเราและไม่เกินความสามารถของผู้สงเคราะห์ผมอยู่นะ (ท่านผู้สงเคราะห์ผมอยู่นี้เป็นท่านที่พวกท่านเคยเห็น แต่ก็ไม่ปรากฏเป็นร่างเนื้อหรือหนังให้ปรากฏ) ผมคิดว่าผมควรจะตอบได้ทุกอย่างที่พระองค์ตรัสถาม ทั้งนี้ผมจะไม่ใช้เฉพาะปัญญาของผม ผมจะขอพึ่งบารมีท่านผู้ทรงคุณวิเศษ ฉะนั้นเวลาที่เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระอุโบสถ ในโบสถ์วัดท่าซุงก็ได้อาราธนาบารมีของทุก ๆ พระองค์ที่สงเคราะห์ **"ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามอะไรขึ้นมา ก็ขอให้ตอบได้ตรงตามความเป็นจริง"**

วันนั้นมีโอกาสอยู่กับท่าน คือท่านสนทนาด้วยตามเวลาที่เจ้าหน้าที่เขาบอกมา เขาบอกว่าพระองค์ทรงใช้เวลา ๔๕ นาที ซึ่งมีใครเขาบอกมาก็ไม่ทราบว่าจะทรงพบได้แค่ ๑๕ นาที ผมคิดว่าคนอย่างผมนี้มีวาสนาบารมีต่ำต้อยอย่างนี้ ถ้าจะมีโอกาสอยู่กับพระเจ้าอยู่หัวเพียงแค่ครั้งวินาทีนี้ผมก็ชื่นใจ ทั้งนี้เพราะอะไร เพราะว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์เดียวของประเทศไทย คือประเทศไทยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครั้งละ ๑ องค์ และคนไทยเวลานั้นถึง ๔๕ ล้านคน ก็ยากที่จะเข้าไปใกล้ แต่ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์นี้แปลกกว่าองค์อื่นทั้งหมด ซึ่งมีประชาชนได้มีโอกาสเข้าใกล้พระองค์ได้มากที่สุด ในดินแดนต่าง ๆ ที่พระองค์เสด็จและเสด็จไปเข้านั่งใกล้คน มีโอกาสจะพูดโอภาปราศรัย พูดด้วยเสมอ อันนี้เป็นของหายาก แต่ถึงกระนั้นก็ดีคนทุกคนก็จะทำอย่างนั้นได้ยาก ถ้าจะหาทุกคนไม่ได้ตั้ง ๔๕ ล้านคน

เวลานั้นและถ้าผมมีโอกาสสักครั้งวินาทีผมก็จะขึ้นใจว่าใน ๔๕ ล้านคน ผมก็คนหนึ่งที่มีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระราชผู้ทรงธรรม

คำว่าพระราชผู้ทรงธรรม อย่าคิดว่าผมยกย่องพระองค์เกินความเป็นจริงนะ ผมบอกแล้วนี่ อันดับต้น สังคหวัตถุ ๔ ของพระองค์ครบถ้วน ขั้นสุดท้ายกำลังใจสูงส่งในด้านสมณะวิปัสสนาและขันติ กำลังใจเมตตาของพระองค์ทรงดีมาก ใครทำอะไรก็ตาม นิทาอะไรก็ตาม ไม่ทรงโต้ตอบ และก็ไม่เคยตำหนิใครว่าชั่ว อันนี้หาได้ยาก ถ้ามากไปกว่านี้ ผมคิดว่าเทพอีกสัก ๑๐๐ ม้วน ผมพูดเรื่องของท่านไม่จบ

ก็รวมความว่าวันนั้นเข้าไป พระองค์ทรงแสดงชัดไม่เคยถือพระองค์ และผมเองก็เป็นพระปาพระดง ราชาศัพท์ผมก็ใช้กับเขาไม่เป็น ไม่รู้ว่าพระเจ้าแผ่นดินว่าอย่างไร ผมก็เล่นลูกทุ่งตามปกติของผม ท่านถามมาผมก็ตอบไป ท่านถามมาผมก็ตอบไป ผมจำไม่ได้ว่าท่านถามเรื่องอะไรบ้าง มาในช่วงหลังพอจะนึกออก ท่านถามถึงภาวะความเป็นไปของชาติและประชาชนในชาติ

เห็นไหมบรรดาเพื่อนภิกษุสามเณรและญาติโยมพุทธบริษัท ท่านไม่ได้ถามว่าพระองค์จะมีความสุข พระองค์เองจะร่ำรวยขนาดไหน ไม่ได้เคยปรารภถึงพระองค์เองเลย ทรงปรารภเฉพาะว่าเวลานี้บ้านเมืองมันเต็มไปด้วยความคับแค้น บรรดาประชาชนอดอยากยากจนกันมาก ฝืดเคืองมาก ท่านถามว่า

"ต่อไปชาติเราจะเจริญรุ่งเรืองขนาดไหน และจะมีความสุขสมสมบูรณ์ขนาดไหน?"

ถามเข้าตรงนี้ บรรดาเพื่อนภิกษุสามเณร ผมก็ไม่ไหวชิ ตัวคนเดียวสู้ไม่ได้แล้ว งานเหนื่อยก็เหนื่อย ไม่มีการเตรียมการ ไม่มีหมายกำหนดการจะถามว่าอย่างนั้น อย่าไปนึกว่าท่านถามเกินพอดีนะ ไม่ใช่ ผมทำยังไง ผมก็ต้องเอาบารมีพระพุทธเจ้าเข้าช่วย ผมนึกไปก่อนแล้วขอให้ دلใจให้ผมตอบได้ เมื่อท่านถามมา ผมก็ถวายพระพรไป บอกว่า

"หลังจากนี้ไปเข้าเขต พ.ศ.๒๕๒๔ บ้านเมืองของเราจะเข้าเขตฟ้าสว่าง"

คำว่า "ฟ้าสาบ" นี่หมายความว่า มันยังไม่สว่าง ยังมองเห็นหน้ากันไม่ถนัด แต่ว่ามันดีกว่ามืด ถ้ามืดตื้อเสียทีเดียวจะมองไม่เห็นอะไรเลย ฟ้าสาบเห็นบ้างกลางๆ แต่ไม่ชัดเจน เห็นคนรู้ว่าเป็นคน แต่ยังไม่รู้ว่าหน้าเป็นอย่างไร ชาวหรือดำ ผมหงอกหรือผมดำก็ไม่ทราบ นี่เปรียบเทียบกันให้ฟัง สะตาดประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ถ้าปี ๒๕ จะเริ่มเข้าเกณฑ์บอกว่า ประเทศไทยต่อไปนี้จะไม่ยากจนนัก

ท่านก็ทรงถามต่อไป ถ้ามถึงว่าอะไรมันจะมีขึ้นมาบ้าง มันจะดีขึ้นมา ยังไง ?

ผมก็จำกัดไม่ได้ ถ้าหากว่าต้องการจะทราบชัด ให้อ่านหนังสือพระเมตตา เพราะตอนนั้นเขียนระยะใกล้ ๆ ทุลไปอะไรได้บ้างก็ไม่ทราบ แต่พูดเรื่องถึงน้ำมัน ว่ามีแร่ธาตุและน้ำมัน

แต่ทว่าวันนี้จะไปถึงไหนกันละ ก็ต้องหยุดกันแค่นี้ก่อนเพราะสัญญาณบอกหมดเวลาปรากฏแล้วนี้ ถ้าขึ้นพูดไปเทปมันก็เลยหน้าไป ขอลาก่อน ขอความสุขสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสมบุญพูนผล จงมีแต่บรรดาท่านพุทธศาสนิกชนและเพื่อนภิกษุสามเณรทุกท่าน

สวัสดิ์